

Kapitel 3

Konfirmationens betydelse för formandet av attityder till Svenska kyrkan och kristen tro

Sara Fransson

Nästan var femte 15-åring i Sverige väljer att konfirmera sig i Svenska kyrkan. Majoriteten av ungdomarna känner sig nöjda med den tid de haft i kyrkan under den här konfirmationstiden.¹ Trots denna positiva erfarenhet, visar forskning att relationen till kyrkan och tron tenderar att vara kortlivad. En omprövning av medlemskapet görs vanligen mellan åldrarna 20–40 år. Människor födda på 1990-talet är idag den grupp som är mest benägen att lämna Svenska kyrkan.² Motsvarande mönster finns också inom frikyrkorörelsen där indikationer gör gällande att drygt två tredjedelar av dem som haft ett tonårsengagemang väljer att antingen lämna samfunden eller avsluta sitt församlingsengagemang något år efter tonårstiden.³ I ett internationellt perspektiv möter även Finska-, Norska- och evangelisk-lutherska kyrkan i Tyskland (EKD) motsvarande utmaningar.⁴ Antingen lämnar unga vuxna kyrkan eller så förblir de medlemmar, men den positiva betydelsen som konfirmationstiden ger för ungas syn på kyrka och tro minskar.

Kunskap om varför medlemmar lämnar kyrkan finns det mycket skrivet om.⁵ Den här artikeln syftar istället till att fördjupa förståelsen om konfirmationstidens långsiktiga betydelse för den vuxna befolkningens attityder till Svenska kyrkan och den kristna tron. Särskilt fokus läggs på likheter och skillnader i dessa attityder mellan vuxna i befolkningen som konfirmerats i Svenska kyrkan och de som inte gjort det. Den senare gruppen fungerar som en kontrollgrupp för om det finns bestående skillnader i attityderna till kyrkan och tron bland tidigare konfirmander jämfört med den vuxna befolkningen som inte alls konfirmerat sig. Motsvarande jämförelser har inte gått att genomföra i de övriga nordiska länderna eftersom de som inte konfirmeras i dessa länder utgör en relativt marginell grupp.⁶

1 Fransson 2023, s. 50–51.

2 Bromander & Jonsson 2018, s. 30–34; Babajan & Jonsson 2021.

3 Josefsson & Svensson 2022.

4 Niemelä 2015; Ilg et al 2018; Saxegaard 2019

5 Se ex. Ganebo Skantz 2023; Babajan & Jonsson 2021; Bromander & Jonsson 2018.

6 Ilg 2024.

I stället har uteslutande förändringar i attityder mellan tiden som konfirmand och i vuxen ålder använts som definition på konfirmandtidens långsiktiga betydelse. Den här artikeln vidgar detta perspektiv. Artikeln inkluderar också en annan kontrollgrupp, nämligen femtonåringar som nyligen konfirmerat sig i Svenska kyrkan. Därigenom är det möjligt att på ett kompletterande sätt problematisera och fördjupa litteraturens argument om konfirmationstidens betydelse i den vuxna befolkningen och ytterligare belysa frågan om attityder skiljer sig mellan konfirmander i Svenska kyrkan samt konfirmerade och icke-konfirmerade i den vuxna befolkningen.

Metod och material

För att uppnå studiens övergripande syfte används två olika enkätundersökningar som delvis ställt identiska frågor vid två olika tillfällen. Den vuxna befolkningens attityder undersöks genom Svenska kyrkans årliga enkät till allmänheten år 2013 och 2022. På så sätt kan både förändringar över tid och bestående skillnader mellan grupper kartläggas. Enkäten syftar till att spegla ett genomsnitt av Sveriges befolkning även om andelen svarande som är medlemmar samt konfirmerade i Svenska kyrkan är något överrepresenterade i enkäten jämfört med befolkningen i stort. Materialet som används för att undersöka konfirmandernas attityder kommer från den svenska delen av det europeiska konfirmationsprojektet.⁷ Konfirmanderna i undersökningen utgör ett representativt urval av de som valde att konfirmera sig i Svenska kyrkan under år 2013 (födda 1998) respektive 2022 (födda 2007).

Till skillnad från delar av den internationella forskningen är det inte möjligt att genomföra så kallade kohort- eller paneldatastudier där samma individer tillfrågas under konfirmationstiden med uppföljande undersökning när de nått vuxen ålder. Istället används tvärsnittsdata vilket medför vissa svagheter i att dra slutsatser kring konfirmationstidens betydelse. Undersökningen bidrar ändå med ett vidgat perspektiv kring forskningsfrågan.

7 Det europeiska konfirmationsprojektet är ett forskningsprojekt som utformats inom ramen för ett samarbete mellan forskare och de lutherska kyrkorna i ett tiotal av Europas länder. Projektet bygger på en gemensamt utformad enkät till ledare och konfirmander i respektive land. För mer information om projektet, se Ilg et al 2024.

Tabell 1. Antal svarande i respektive enkätundersökning och undersökningstillfälle

	Konfirmander i Svenska kyrkan, 14–15 år		Vuxna befolkningen 16–98 år	
	2013	2022	2013	2022
Antal svarande som används i kapitlet	779	777	4 760	4 816
... varav konfirmerade i Svenska kyrkan			3 543	3 321

Källa: Det europeiska konfirmationsprojektet 2013 och 2022 samt Svenska kyrkans årliga undersökning till allmänheten 2013 och 2022. I Svenska kyrkans årliga enkät till allmänheten finns det också en grupp vuxna som konfirmerats i andra kristna samfund än Svenska kyrkan. Dessa var i 2013 års undersökning 321 stycken och i 2022 års studie 283. Dessa har i kapitlet exkluderats från analyserna.

Den årliga enkäten till allmänheten skickades ut i oktober respektive undersökningsår. Konfirmanderna fick i sin tur besvara två enkäter med motsvarande frågor; en gång i början av konfirmationstiden och en gång i slutet. Det innebär att svaren som redovisas om vad de tyckte i början av sin konfirmationstid kan ha samlats in redan under hösten året 2012 respektive 2021, men där de besvarat den sista enkäten i slutet av sin konfirmationstid 2013 respektive 2022.

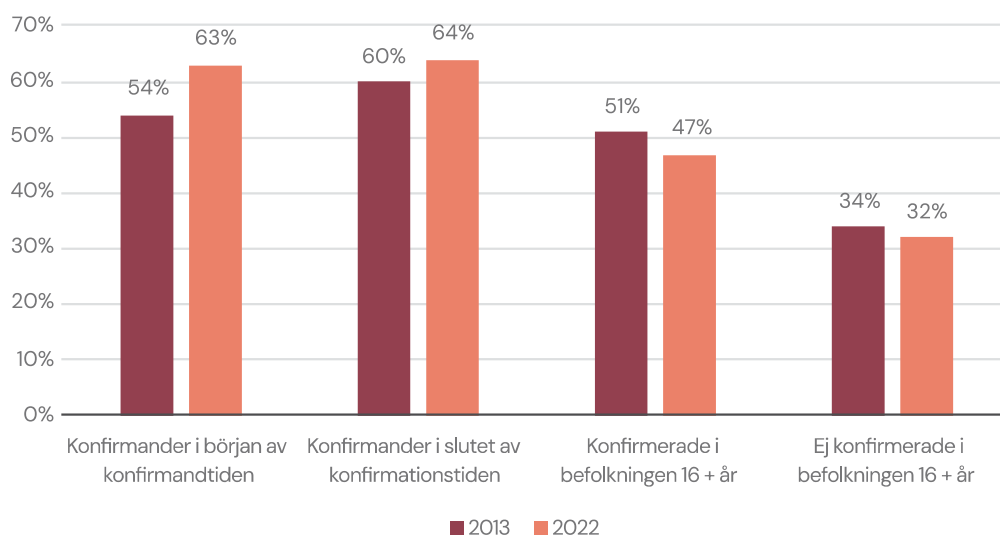
Artikeln är uppdelad i två huvudsakliga delar. I den första delen används beskrivande statistik kring skillnader och likheter mellan de tre jämförelsegrupperna. Andra delen fördjupar analyserna med förklarande statistik kring hur skillnaderna kan förstås. Alla resultat som diskuteras i texten är statistiskt signifikanta på 95 procents säkerhetsnivå, men i kapitlets figurer återfinns även resultat som inte uppnår det kravet.⁸ För enkätfrågor som skiljer sig något i formulering mellan undersökningarna framgår detta i figurkommentarerna.

Konfirmanderna är mest positiva till Svenska kyrkan

Nästan två tredjedelar av 2022 års konfirmander var positivt inställda till Svenska kyrkan när de slutade sin konfirmationstid. Som framgår av Figur 1 blir inte ungdomarna mer positivt inställda till kyrkan under själva konfirmationstiden till skillnad från 2013 års konfirmander. Att de inte blir mer positiva beror på att de som konfirmerade sig redan från början hade en mer positiv inställning än vad ungdomarna haft tidigare. Konfirmationstidens betydelse i sig självt blir därför mindre viktig för formandet av konfirmandernas attityd till Svenska kyrkan. Sammantaget har konfirmanderna 2022 en mer positiv inställning till kyrkan än vad 2013 års konfirmander hade.

⁸ Det innebär att det i figurerna kan te sig som att det finns skillnader även om så inte är fallet och därför inte diskuteras i texten. Se Fransson 2023 för närmare metodologiska övervägandet, bortfallsanalyser kring konfirmandundersökningen och principiella förhållningssätt som också omfattar den här artikeln.

Figur 1. Positiv inställning till Svenska kyrkan, procent.

Källa: Det europeiska konfirmationsprojektet 2013 och 2022 samt Svenska kyrkans årliga undersökning till allmänheten 2013 och 2022. Frågan formulerades som "Hur är din inställning till Svenska kyrkan just nu?" i samtliga undersökningar undantaget 2013 års undersökningen till allmänheten som var formulerad "Vilken är din uppfattning i stort om Svenska kyrkan just nu". För de som inte hade någon uppfattning har svaren kodats som missing values. De som svarat att de haft en ganska positiv eller mycket positiv inställning har slagits samman till att ha en positiv inställning.

Den tidigare forskningen antyder att attityden gentemot kyrkan och tron är som mest positiv hos människor i direkt anslutning till när deras konfirmationstid tar slut.⁹ Vad gäller attityden till Svenska kyrkan bekräftas detta delvis. Jämfört med den vuxna befolkningen är konfirmanderna både 2013 och 2022 mer positivt inställda till Svenska kyrkan. Mest tydlig blir skillnaderna i relation till den vuxna befolkningen som inte konfirmerat sig. Det är dubbelt så vanligt att konfirmander har en positiv attityd till Svenska kyrkan jämfört med den vuxna befolkningen som inte konfirmerat sig oavsett om de är medlemmar i samfundet eller ej.

Attitydskillnaderna ökar mellan konfirmanderna och den vuxna befolkningen som konfirmerats i Svenska kyrkan. Exempelvis skiljer det 17 procentenheter mellan konfirmanderna och konfirmerade vuxna i 2022 års undersökning. 2013 var den skillnaden 9 procentenheter. Det innebär att den vuxna delen av befolkningen som en gång konfirmerat sig närmast sig den mer neutrala eller negativa inställningen till Svenska kyrkan som finns bland vuxna som inte konfirmerat sig. Den utvecklingen drivs dock uteslutande av den dryga tredjedel av tidigare konfirmerade som inte längre är kvar som medlemmar i Svenska kyrkan vid vuxen ålder. Konfirmerade vuxna som gått ur Svenska kyrkan är alltså föga förvånande mer negativa till kyrkan än konfirmerade som står kvar som medlemmar. I den vuxna gruppen som både konfirmerat

9 Niemelä 2015; Ilg et al 2018.

sig och är medlemmar återfinns inte någon nedgång över tid vad gäller attityden till Svenska kyrkan mellan 2013 och 2023.

I undersökningen framträder dock en utveckling där konfirmanderna i allt större utsträckning har en differentierad attityd till Svenska kyrkan å ena sidan, och den kristna tron å andra sidan. Framför allt blir detta tydligt i början av deras konfirmationstid, men återfinns delvis även i slutet. Nästan två tredjedelar av konfirmanderna har en positiv inställning till Svenska kyrkan redan i början av konfirmationstiden. Samtidigt är det en lägre andel av dem som i samma enkät svarar att de också har en positiv inställning till den kristna tron. Knappt hälften av konfirmanderna i 2022 års undersökning (49 procent) anger att de är positivt inställda till tron i början av konfirmationstiden. Det är betydligt lägre än de 63 procent som vid samma tillfälle svarade att de är positiva till Svenska kyrkan. Drygt var tionde konfirmand som i början av konfirmationstiden hade en negativ eller neutral inställning till tron, har i slutet av denna tid ändrat sig till att vara positiv. I slutet av konfirmationstiden var 59 procent av konfirmanderna positivt inställda till den kristna tron. Konfirmationstiden har således ingen betydelse för konfirmandernas inställning till Svenska kyrkan i 2022 års undersökning, men har en viss positiv betydelse för konfirmandernas generella inställning till tron. Trots att andelen konfirmander som har en positiv inställning till den kristna tron växer under konfirmandtiden kvarstår ändå ett tydligt glapp i relation till andelen som har en positiv inställning till Svenska kyrkan i slutet av tiden. Detta glapp har också vuxit över tid mellan 2013 och 2022. Församlingarnas konfirmationsarbete behöver därför på ett tydligare sätt än tidigare förhålla sig till konfirmandernas alltmer positiva attityd till Svenska kyrkan, men att de samtidigt har en mer neutral relation till den kristna tron.

De allt mer positiva killarna i konfirmandverksamheten

Könsidentitetens betydelse för människors förhållningssätt till Svenska kyrkan har varit föremål för flertalet studier, särskilt då det främst varit unga män som varit mest benägna att lämna kyrkan.¹⁰ Könsskillnaden återspeglas även i rekryteringen till konfirmationsverksamheten. Konfirmation tycks tilltala tjejer i högre utsträckning än killar och det sker en liten men successiv ökning av andelen tjejer jämfört med killar gällande vem som blir konfirmand på 2020-talet.¹¹ Killar som anmäler sig hänvisar mer till traditionsbundna motiv till varför de deltar, där familjens normer och förväntningar har en större påverkan för deras beslut än vad det har för tjejerna, trots liknande uppväxtvillkor.¹² Tjejerna som anmält sig till konfirmationen pekar oftare på sitt eget val att delta. Den primära socialisationen av att ha en kristen uppväxt och förväntningar hemifrån, har således en mer direkt effekt på killarnas val att konfirmera sig än för tjejerna.¹³

¹⁰ Bromander & Jonsson 2018, s. 76

¹¹ Fransson & Ganebo Skantz 2023, s. 28.

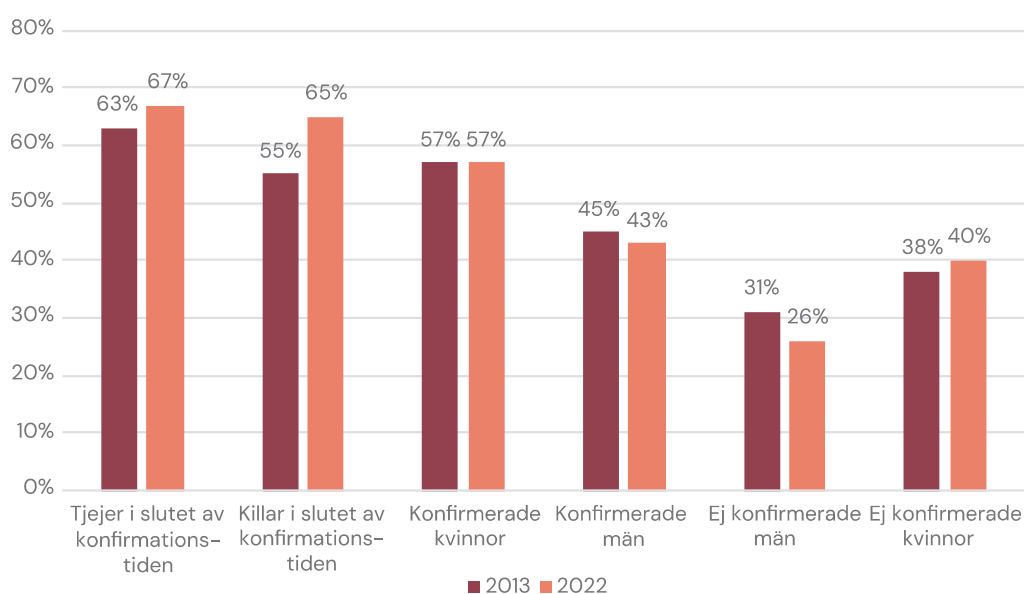
¹² Fransson 2023, s. 55.

¹³ Ibid.

I likhet med den tidigare forskningen framgår det av figur 2 att det framför allt är de icke-konfirmerade männen i befolkningen som har en mindre positiv inställning till Svenska kyrkan. Det är också i den här gruppen som nedgången mellan åren är som mest tydlig. Andelen icke-konfirmerade män som har en positiv inställning har sjunkit från 31 procent 2013, till 26 procent 2022. Överlag visar undersökningarna från 2013 att det finns ett systematiskt mönster där killar och män hade en mindre positiv inställning till Svenska kyrkan jämfört med sina kvinnliga jämförelsegrupper. De icke-konfirmerade männen hade en mindre positiv attityd än de icke-konfirmerade kvinnorna. De konfirmerade männen var inte lika positivt inställda som de konfirmerade kvinnorna och de killar som deltog i konfirmandverksamheten var mer skeptiska än tjejerna.

I 2022 års studie återupprepar sig mönstret i viss utsträckning, men med en tydlig avvikelse; konfirmanderna. Till skillnad från den tidigare konfirmandgenerationen 2013, uppvisar de killar som konfirmerade sig 2022 samma positiva attityd till Svenska kyrkan som tjejerna. Även om killar och tjejer i början hade olika motiv till att delta i konfirmationsverksamheten, har de samma positiva inställning till Svenska kyrkan i slutet av konfirmationstiden. Den utveckling som framgår av figur 1 som visar en ökad andel av konfirmander som är positiva till Svenska kyrkan drivs alltså av att killar i konfirmandverksamheten har en generellt mer positiv grundinställning till kyrkan än vad de tidigare har haft.

Figur 2. Män och kvinnors positiva inställning till Svenska kyrkan, procent.

Resultatet är inte nödvändigtvis ett uttryck för att alla tonårskillar i Sverige fått en mer positiv inställning till Svenska kyrkan, vilket har argumenterats för beträffande liknande utveckling inom den

evangelisk-lutherska kyrkan i Finland.¹⁴ Istället beror förändringen på att killar som konfirmerar sig redan från början har en mer positiv inställning än tidigare. När de traditionsbärande motiven inte längre är lika avgörande för att anmäla sig till konfirmationen innebär det hypotetiskt att de killar som inte är positivt inställda till kyrkan också är de som helt sonika väljer att inte anmäla sig till konfirmationsverksamheten. Därigenom lägger killarna redan vid 13-årsålder grunden för den svagare relation till kyrkan som syns bland män i den vuxna befolkningen. Valet att direkt eller indirekt ta avstånd från Svenska kyrkan antas alltså göras redan innan konfirmationstidens början genom att inte delta alls. När konfirmationsleden var starkare togs detta avstånd snarare i slutet av konfirmationstiden eller senare i livet. De killar som numera anmäler sig, är de som antas vara mer motiverade än sina jämnåriga som väljer bort konfirmationen. Det förklarar då varför de tidigare skillnaderna mellan tjejer och killar i konfirmationsverksamheten jämnats ut. Om tonårskillar väljer att inte konfirmera sig på grund av en mer negativ inställning till Svenska kyrkan, går dock inte att studera närmare med det tillgängliga materialet i den här artikeln.¹⁵

Konfirmerade unga vuxnas mer positiva attityd till Svenska kyrkan

I kapitlets inledning identifierades unga vuxna som en grupp med större benägenhet att antingen lämna kyrkan eller minska sitt engagemang i församlingarna. Forskningsrapporten *Av fri vilja på fri tid* visar att minskningen av det ideella arbetet bland unga vuxna i Svenska kyrkan inte nödvändigtvis är frivilligt. Under 2020-talet har det blivit svårare för unga vuxna att bibehålla sitt ideella engagemang. På 1990-talet var det lättare att socialiseras och gradvis växa in i församlinglivet som ideell.¹⁶ Unga vuxnas engagemang i Svenska kyrkan är nu mer styrt utifrån församlingsanställdas behov av en extra resurs, något som i sin tur medför att unga vuxnas minskar sitt engagemang.¹⁷

Beträffande konfirmationstidens långsiktiga betydelse så som det undersöks i den här artikeln, finns det i Svenska kyrkan en bestående skillnad hos de unga vuxna som konfirmerats gentemot jämnåriga som inte gjort detta. Precis som tidigare diskuterats är konfirmanderna mer positiva till Svenska kyrkan än den vuxna befolkningen generellt. Men den konfirmerade delen av den vuxna befolkningen har i sin tur en kvarstående positiv attityd till kyrkan i större utsträckning än de som inte konfirmerats. Som framgår av figur 3 blir den här attitydskillnaden som tydligast i gruppen unga vuxna i åldern 20–29 år i 2022 års undersökning. Bland unga vuxna som en gång konfirmerades är det

14 https://evl.fi/documents/1327140/121813553/seurakuntien-empatia_tunnettuuskysely_2023.pdf, besökt 2024-05-30

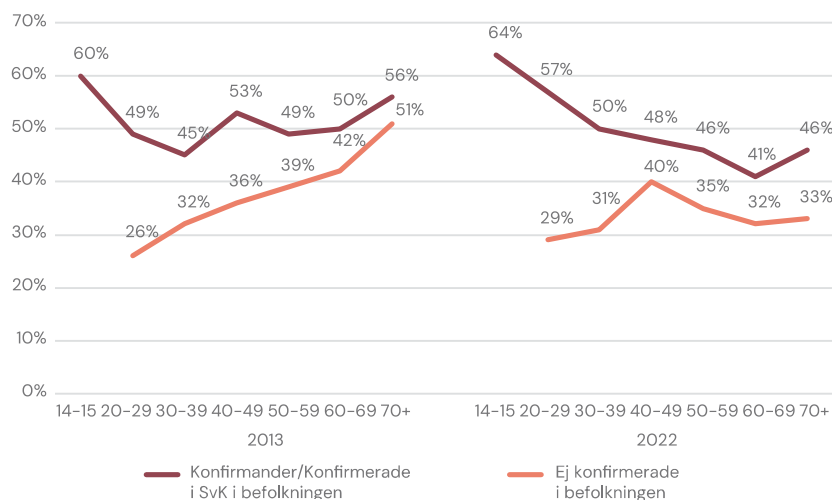
15 Forskning på barn under 16 år är omfattas av särskilda lagmässiga bestämmelser som begränsar möjligheten att genomföra den typen av forskning som skulle kunna belägga denna utveckling. Se ex. Lagen om etikprövning 18 §.

16 Fransson, Bromander & von Essen 2022, s. 103–104.

17 Fransson, Bromander & von Essen 2022, s. 103–104.

nästan dubbelt så vanligt att ha en positiv attityd till Svenska kyrkan jämfört med sina icke-konfirmerade jämnåriga.

Figur 3. Ålder och positiv inställning till Svenska kyrkan, procent.

Källa: Det europeiska konfirmationsprojektet 2013 och 2022 samt Svenska kyrkans årliga undersökning till allmänheten 2013 och 2022. Antalet svarande i ålderskategorin 16-19 år är för få i antal för att särredovisas och återfinns därför inte i figuren.

Det innebär att konfirmerade unga vuxna i 2022 års undersökning ligger närmare konfirmandernas attityder vid samma tidpunkt än vad de gör med sina jämnåriga. Konfirmerade unga vuxna är också mer positiva till Svenska kyrkan än den ej konfirmerade befolkningen över 30 år. Det innebär att konfirmerade unga vuxna får mer gemensamt med konfirmanderna när det kommer till att bära med sig den positiva attityden till Svenska kyrkan. Avståndet ökar då parallellt till deras jämnåriga som inte konfirmerat sig. Utvecklingen kan förstås delvis utifrån att andelen som inte konfirmerat sig i Svenska kyrkan är högre i 2022 års undersökning än 2013.¹⁸ De som faktiskt valt att konfirmera sig, primärt de unga vuxna, skiljer sig därmed alltmer från den genomsnittliga befolkningen. Detta har inte den tidigare forskningen som berört konfirmandtidens långsiktiga betydelse tagit höjd för. Skillnaden mellan den svenska kontexten och övriga Norden blir som mest tydlig när data bryts ner på ålder. Även om konfirmanderna fortfarande har en något mer positiv bild av Svenska kyrkan än konfirmerade unga vuxna som genomgick sin konfirmationstid för 5-15 år sedan, minskar avståndet. Konfirmanderna och de tidigare konfirmanderna i den vuxna befolkningen blir alltmer lika varandra i sina attityder till kyrkan och konfirmationens betydelse blir mer beständig över tid.

18 Fransson & Ganebo Skantz 2023, s. 24.

Transcendentia och immanenta gudsbilder hos den vuxna befolkningen

Konfirmationens betydelse och unga vuxnas relation till kyrkan och tron inryms i det vidare forskningsområdet om attityd- och värderingsförskjutningar i samhället. I relation till den diskussionen omfattas frågan om attitydförändringar ska betraktas som ett uttryck för bestående generationsskillnader eller om det snarare handlar om övergående livsfaser som alla människor genomgår oavsett generationstillhörighet.¹⁹ I en av de mer omfattande publikationerna gällande förhållandet kring religion, åldrande och generationer i USA visar Vern Bengtson och Malcolm Johnson hur synen på religion och andlighet förändras mellan generationer och som därigenom också påverkar människors uppfattningar om Gud.²⁰ Även om studien är gjord i en amerikansk kontext, har resultaten även bäring på förståelsen av den svenska befolkningens olika gudsuppfattningar. Inte minst då folkkyrkorna antas ha två olika funktioner; dels en teologisk dimension med en lägre andel religiöst engagerade tillhöriga, dels en mer folklig bredd där deltagandet i kyrkliga handlingar inte nödvändigtvis är teologiskt motiverat utan samexisterar med andra privatreligiösa trosföreställningar.²¹ Bengtson och Jonson visar bland annat hur den äldre generationen har en mer transcendent gudsuppfattning där Gud upplevs som allvetande och mer avlägsen. Yngre generationer betraktar snarare Gud som immanent och en kraft som de enbart har tillgång till inom sig själva.²² Dessa skillnader i gudsuppfattning får i de protestantiska kyrkorna i USA konsekvensen att den religiösa praktiken blir mer fränkopplat kyrkan som religiös institution. Det andliga livet som forskarna menar kommer av den immanenta gudsbilden som unga bär med sig ju äldre de blir, kan förverkligas och upplevas på andra sätt än i gudstjänstens firande och deltagande i församlingslivet.²³ Bengtson och Jonson menar därför att religion och andlighet kommit att bli två separata områden för de yngre generationerna. Delvis hänger detta ihop med livsfasen som ung vuxen, men den immanenta gudsbilden har fortsatt prägla de yngre generationerna i takt med att de blir äldre.²⁴ Religionssociologen Nancy Ammerman pekar istället på att religion och andlighet inte bör ses som motsatser. Ammerman menar att distinktionen mellan religion och andlighet flyter samman, inte minst när människors levda religion och praktik studeras.²⁵ Med den utgångspunkten har intresset för nyandliga praktiker inom Svenska kyrkan också ökat där församlingar i allt större utsträckning använder sig av nya andliga, holistiska, praktiker som utvecklar människors inre liv, kropp och ande.²⁶

19 MUCF 2019.

20 Bengtson & Johnson 2016.

21 Beyer 1994; Luhmann 1982.

22 Bengtson & Johnson 2016.

23 Ibid

24 Ibid

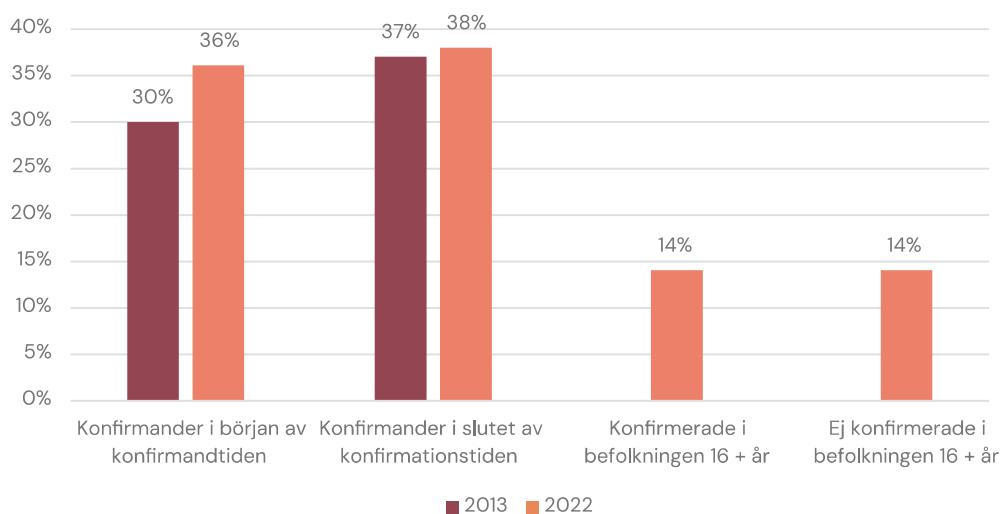
25 Ammerman 2014.

26 Plank, Lundgren & Egnell 2023.

I det här avsnittet undersöks konfirmanderna och befolkningens inställning till den kristna tron för att se om det finns liknande spår som Bengtson, Johnson och Ammerman diskuterar i litteraturen. Redan i föregående avsnitt sågs en antydning till att konfirmanderna idag särskiljer mellan Svenska kyrkan och den kristna tron i högre utsträckning än vad de tidigare gjort. Dock är enkätundersökningarnas frågor inom den kristna tron och gudsbilder ställda delvis annorlunda vilket begränsar jämförelserna. Avsnittet bidrar ändå med viss fördjupad förståelse och kompletterar tidigare artiklar som visar på skilda trosuppfattningar mellan Svenska kyrkans medlemmar och de som lämnat kyrkan.²⁷

En av de frågor som konkret sätter fingret på de argument som framförts kring konfirmationstidens kort- eller långsiktiga betydelse, handlar om hur många som instämmer i att de tror på Gud. Frågan ställdes inte till allmänheten i 2013 års undersökning, men det är tydligt att den vuxna delen av befolkningen inte med samma självklarhet instämmer i påståendet som konfirmanderna. Inom den vuxna delen av befolkningen återfinns det inte heller några väsentliga skillnader baserat på om de konfirmerat sig eller ej inom respektive ålderskategori på motsvarande sätt som fanns kring inställningen till Svenska kyrkan i figur 3.

Figur 4. Jag tror på Gud, procent.

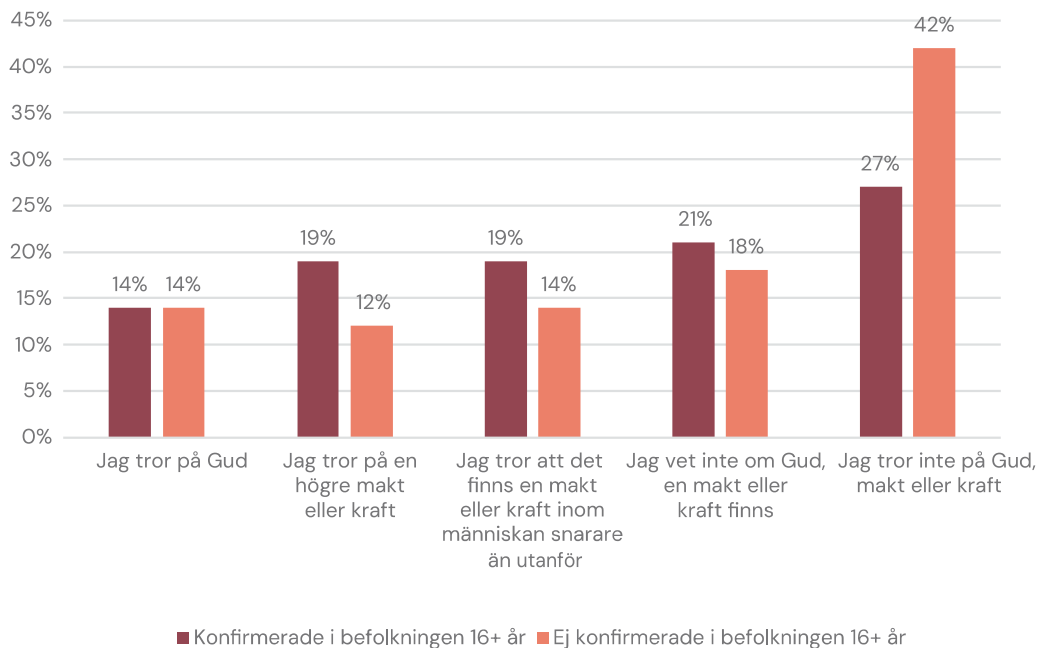
Källa: Det europeiska konfirmationsprojektet 2013 och 2022 samt Svenska kyrkans årliga undersökning till allmänheten 2022. Frågan formulerades som en skala 1-7 i vilket utsträckning de instämde i påståendet ”Jag tror på Gud”. De konfirmander som svarat att de instämmer helt (7) redovisas i figur 4. I enkäten till den vuxna befolkningen anges de som på frågan ”Vilken av följande beskrivningar stämmer bäst med din övertygelse” angett svaret ”Jag tror på Gud”.

Bengtson och Johnsons slutsatser från den amerikanska kontexten om olika gudsuppfattningar, kan ligga till grund för att förstå den markanta skillnaden mellan konfirmander och den vuxna befolkningen i Sverige.

27 Ganebo Skantz 2023.

I figur 5 framgår att tidigare konfirmander i vuxen ålder inte skiljer sig åt vad gäller tron på Gud från andra vuxna.²⁸ Det är dock vanligare att de som konfirmerat sig likväl tror på någon form av högre makt eller inneboende kraft. Baserat på Bengtson och Johnsons definition, ger de tidigare konfirmander uttryck för vad som kan tolkas som en immanent gudsbild. Även om lite mer än var fjärde tidigare konfirmerad person aktivt anger att de inte tror på Gud, makt eller kraft, så skiljer sig även detta explicita avståndstagande dem från befolkningen som inte konfirmerat sig.

Figur 5. Befolkningens beskrivning av sin egen övertygelse i 2022 års undersökning, procent

Källa: Svenska kyrkans årliga undersökning till allmänheten 2022.

Kanske kan dessa likheter och skillnader mellan konfirmander och vuxna snarare bero på vilken fas i livet personerna är? Att det är uttryck för ett naturligt ifrågasättande av den självklara gudstro som tidigare konfirmander bar med sig från konfirmationstiden i linje med den klassiska låttextern ”har du kvar din barnatro”? Som visas i Figur 5 innebär den religiösa övertygelsen i vuxen ålder inte nödvändigtvis ett konkret avståndstagande från Gud hos de som en gång konfirmerades i Svenska kyrkan. Givet tolkningen av det här begränsade materialet indikerar resultaten snarare likheter med Bengtson och Johnsons resultat i USA. De tidigare konfirmanderna ger i vuxen ålder uttryck för vad som skulle kunna tolkas som en mer immanent gudsbild snarare än ingen tro alls så som hos de som aldrig konfirmerat sig. Den immanenta gudsbilden som de tidigare konfirmanderna bär med sig, är då något som kanske blir lättare att hålla fast i under livets gång än den mer

28 Tyvärr ställdes inte andra frågor kring konfirmandernas gudsbilder än huruvida de tror på Gud eller ej, vilket inte gör det möjligt att jämföra om deras uppfattningar skiljer sig jämfört med den vuxna befolkningen. Detta har inte heller gjorts i de internationella studierna beträffande konfirmationstidens betydelse som tidigare refererats till i artikeln.

transcendentia gudsbilden. Då blir det också nödvändigt att relatera detta till Nancy Ammermans forskning om hur dessa gudsbilder och skilda begrepp sedan omsätts till levd religion och praktik i vuxen ålder men även under själva konfirmationstiden.

Kontaktytornas minskade betydelse för attityden till Svenska kyrkan

I det här avsnittet införs förklarande statistiska modeller för att förstå det mer komplexa sambandet mellan konfirmation, könsidentitet, ålder men också nuvarande kontakt med kyrkan för att förstå mer av vad som bidrar till en positiv attityd till Svenska kyrkan. Det görs genom att undersöka skillnader *inom* grupperna av konfirmerade respektive icke-konfirmerade.

I forskningen kring ideellt arbete betonas vikten av långsiktighet och kontinuitet för att människor ska stanna kvar i organisationen som ideell eller förtroendevald.²⁹ Detta gäller inte minst långsiktigheten i att behålla ungdomar i församlingsarbetet då det stärker kontakten med församlingens olika delar när de blir äldre.³⁰ Konfirmandernas vilja att fortsätta engagera sig spelar därför en central del i kyrkans långsiktiga överlevnad. I undersökningen 2022 anger lite drygt fyra av tio konfirmander (44 procent) att de kan tänka sig att fortsätta vara aktiva i kyrkan efter sin konfirmation. Kompletterande analyser av enkätsvaren visar att faktorer så som att ha en positiv inställning till kyrkan och själva konfirmationstiden ökar sannolikheten för att de ska vilja fortsätta engagera sig. Övervägandet att fortsätta främjas också av att någon anställd ledare har tillfrågat konfirmanden om den skulle vilja vara ledare men också av att konfirmanden redan fått vara ideell i församlingen under själva konfirmationstiden.³¹ Att allt fler får frågan om att bli ledare är också en av anledningarna till att antalet konfirmandledare har ökat i Svenska kyrkan under 2000-talet.³² Trots den här positiva utvecklingen bland unga ledare har det, som tidigare nämnts, blivit svårare att fortsätta det ideella engagemanget efter att ha varit konfirmandledare. På 1990-talet fanns fler naturliga vägar inom församlingen som möjliggjorde fortsatt engagemang, medan detta engagemang numera upplevs som sporadiskt och behovsorienterat snarare än kontinuerligt.³³

Kontakten med Svenska kyrkan är därför central att undersöka för att förstå hur den påverkar såväl attityden som engagemanget för kyrkan. Detta är viktigt både för dem som konfirmerat sig tidigare i livet och för dem som inte gjort det. I det här avsnittet undersöks kontakternas betydelse genom att använda en förhållningsvis låg tröskel för vad det innebär att ”ha kontakt” med Svenska kyrkan. I enkäten till den svenska

29 Fransson, Bromander & Von Essen 2022, s. 37.

30 Fransson 2022; Tervo-Niemelä 2019.

31 Kompletterande analyser av det svenska materialet i det europeiska konfirmationsprojektet 2022.

32 Fransson, Bromander & Von Essen 2022, s. 81.

33 Fransson, Bromander & von Essen 2022, s. 103-104.

befolkningen har det vid båda undersökningstillfällena ställts frågor om respondenterna haft kontakt med Svenska kyrkan eller inte alls. Med ”kontakt” inbegrips även kontaktytor som inte nödvändigtvis förutsätter någon form av privatreligiositet eller ideellt engagemang, exempelvis som att ha besökt en kyrkogård. Josephine Ganebo Skantz visar med stöd av 2022 års enkätmaterial hur exempelvis även tidigare medlemmar som valt att lämna Svenska kyrkan, fortsatt har kontakt genom att besöka kyrkogårdar, tända ljus eller delta i någon kyrklig handling.³⁴

Häri sätter jag dock fokus på om den här till synes lågt satta tröskeln för vad som kan betraktas som kontaktyta likväl spelar roll för den generella attityden gentemot Svenska kyrkan och hur det samvarierar med andra förklaringsfaktorer, så som konfirmationens betydelse. I bilaga 1 finns en redovisning av vilka förklarande faktorer som spelar störst roll för skillnaderna i inställningen till Svenska kyrkan inom gruppen konfirmerade i befolkningen respektive de som inte konfirmerat sig.³⁵ Något förenklat visar resultaten att kontakten med Svenska kyrkan under det senaste året spelar störst roll för en positiv inställning till Svenska kyrkan bland de konfirmerade, oberoende av deras kön, ålder, utbildningsnivå samt huruvida de tror på Gud, högre makt eller inte tror alls.³⁶ Det gäller även för att förklara skillnaderna i detta avseende bland de som inte konfirmerat sig.

Dock finns det skillnader både över tid och inom grupperna. För att studera effekten av de olika förklarande faktorerna har den genomsnittliga marginaleffekten räknats ut på basis av resultaten i bilaga 1.³⁷ Marginaleffekten presenteras i figur 6. Att ha haft kontakt med Svenska kyrkan någon gång under de senaste 12 månader har, som framgår av de högre staplarna, den största påverkan för om en person är positiv till samfundet. Särskilt viktig är kontakten för dem som en gång konfirmerats. Sannolikheten för att en tidigare konfirmerad person har en positiv inställning till Svenska kyrkan är i 2022 års undersökning nästan 25 procentenheter högre (24,7) bland de som haft kontakt med kyrkan under det senaste året jämfört med en tidigare konfirmerad som inte haft kontakt. Motsvarande positiva effekt inom gruppen icke-konfirmerade är nästan 20 procentenheter (18,9).

Mellan jämförelseåren minskar dock kontaktytans förklarande effekt, även om kontakten är fortsatt viktig. Istället blir ålder och

34 Ganebo Skantz 2023.

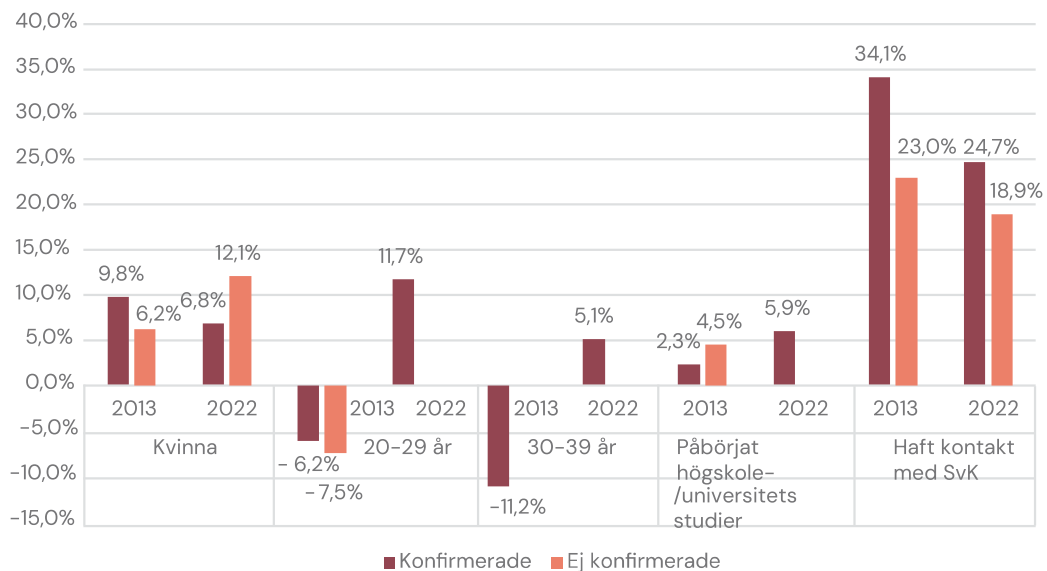
35 För att möjliggöra jämförelser mellan den vuxna befolkningen och konfirmanderna, används inte medlemskap i Svenska kyrkan eller ej i de redovisade regressionsmodellerna. De huvudsakliga slutsatserna vad gäller den vuxna befolkningen kvarstår dock i stort även vid kontroll för huruvida de är medlemmar eller ej om än med annan effektstorlek.

36 Den här variabeln finns inte med i uträkningen av marginaleffekterna eftersom frågan ställdes på ett annat sätt i 2013 års undersökning. Dock kvarhålls tendenserna även när den införts. Skillnaden blir att könsskillnaderna blir något högre i de presenterade resultaten eftersom män i högre utsträckning svarar att de inte tror på Gud.

37 Marginaleffekt ett mått på den direkta påverkan som förändringen i en oberoende variabel (attityd till Svenska kyrkan eller kristen tro) har på den beroende variabeln (bakgrundsfaktor) när alla andra variabler hålls konstanta. Som ett exempel kan marginaleffekten användas för att räkna hur mycket extra glädje en person får av varje extra bit av pizza hen äter. De första bitarna bidrar med mer glädje men efter många bitar börjar glädjen avta och marginaleffekten blir snarare negativ. Här kan dock kön, ålder och hungernivån spela lika roll för vilken betydelse varje extra pizzabit har för olika människors glädje.

utbildningsnivå viktigare för forandet av individers attityder till Svenska kyrkan. I 2013 års undersökning var det mindre sannolikt att unga vuxna i åldern 20–29 år var positivt inställda till Svenska kyrkan. Även inom gruppen konfirmerade i åldern 30–39 år stack dessa ut som mindre positiva när de jämfördes med den äldre generationens konfirmerade medborgare. I 2022 års undersökning har det skett en tydlig förändring vad gäller de konfirmerade unga vuxna. De unga vuxna som konfirmerat sig har 11,7 procentenheter högre sannolikhet att vara positivt inställda till Svenska kyrkan än övriga konfirmerade befolkningen, allt annat lika. Den ökade betydelsen av ålder märks delvis också bland dem som var 30–39 år om än inte lika tydligt. Oberoende av om kyrkan kontaktar de unga vuxna som konfirmerat sig har de alltså i 2022 års undersökning en mer positiv grundinställning än vad samma åldersgrupp hade 2013. Att den här omsvängningen skett, framgår delvis också av de deskriptiva resultaten i figur 3.

Figur 6. Genomsnittlig margineffekt kring vad som förklarar positiv inställning till Svenska kyrkan, (GME) hos den vuxna befolkningen.

Källa: Svenska kyrkans årliga undersökning till allmänheten 2013 och 2022. Den genomsnittliga margineffekten är beräknad på regressionsanalyserna i tabell 1, Bilaga 1 som finns sist i det här kapitlet.

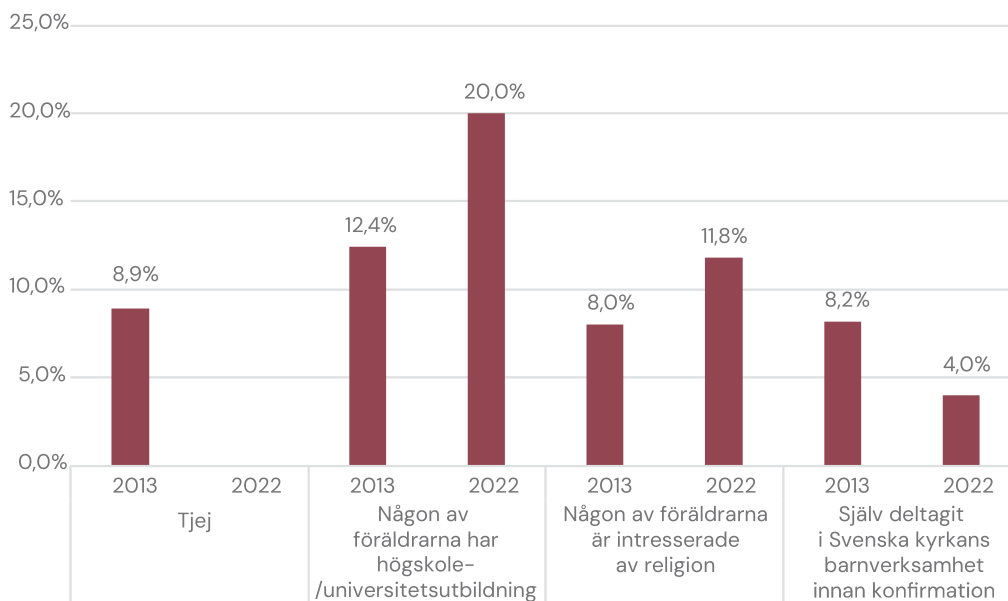
Könsidentitetens betydelse för människors förhållningssätt till kyrkan och tron som tidigare diskuterats i kapitlet, har även det en förklarande effekt. Dock går trenden mellan åren åt olika håll. Inom gruppen som inte konfirmerat sig förstärks könsaspekten mellan 2013 och 2022. Kvinnor som inte konfirmerat sig har nästan fördubblat sannolikheten för att ha en positiv inställning till Svenska kyrkan i jämförelse med de icke-konfirmerade männen. Skillnaden har ökat från 6,2 procentenheter till 12,1. Inom gruppen av tidigare konfirmander går utvecklingen däremot åt motsatt håll. Bland tidigare konfirmander minskar istället könsidentitetens betydelse när det kommer till vilken attityd som män och kvinnor har till Svenska kyrkan. Även om skillnader kvarstår, så

minskar det från nästan 10 procentenheters högre sannolikhet (9,8) hos konfirmerade kvinnor till cirka 7 (6,8). Det betyder att avståndet mellan konfirmerade kvinnor och mäns attityder till Svenska kyrkan minskar över tid medan avståndet mellan icke-konfirmerade män och kvinnor ökar kontrollerat för andra förklaringsfaktorer.

Bakgrundsfaktorernas betydelse för befolkningen och konfirmanderna

Att avståndet mellan konfirmerade kvinnor och mäns attityd till Svenska kyrkan minskar, ligger i linje med motsvarande utveckling bland killar och tjejer som är i slutet av sin konfirmationstid. Även om det inte går att göra exakt motsvarande analyser på konfirmandernas förflyttningar avseende attityder till Svenska kyrkan som i den vuxna befolkningen, finns det ändå även andra liknande tendenser där konfirmanderna och de tidigare konfirmerade närmar sig varandra.

Figur 7. Genomsnittlig marginaleffekt kring vad som förklarar positiv inställning till Svenska kyrkan, (GME) hos konfirmander i slutet av konfirmationstiden.

Källa: Det europeiska konfirmationsprojektet 2013 och 2022. Den genomsnittliga marginaleffekten är beräknad på regressionsanalyserna i tabell 2, Bilaga 1 som finns sist i det här kapitlet.

Den första tendensen har redan nämnts ovan. Det tidigare könsglappet inom gruppen konfirmerade i befolkningen har minskat mellan 2013 och 2022. Inom konfirmandgrupperna finns inte alls denna skillnad beroende på kön kvar i 2022 års undersökning, se figur 7. Den andra tendensen hör samman med utbildningsnivån. Svenska kyrkans medlemmar studerar i högre grad vidare efter gymnasiet än övriga befolkningen.³⁸ Medlemmar som väljer att konfirmera sig i Svenska kyrkan har mer vanligen föräldrar med någon form av eftergymnasial utbildning än medlemmar som inte konfirmerar sig.³⁹

38 Fransson & Ganebo Skantz 2023

39 Ibid

Just betydelsen av att själv ha påbörjat högskole- eller universitetsstudier har förstärkts något i relation till vilken attityd den konfirmerade personen har till Svenska kyrkan i vuxen ålder. Utbildningseffekten har ökat från cirka två procent till nästan sex, (se figur 6). Bland konfirmanderna är motsvarande utveckling ännu tydligare. Det är tämligen självförklarande att femtonåringar inte själva kan ha påbörjat universitetsstudier. Emellertid ökar den förklarande betydelsen av att som konfirmand ha minst en förälder med erfarenhet av universitetsstudier för att tonåringen också ska ha en positiv inställning till Svenska kyrkan i slutet av sin konfirmationstid. Visserligen har konfirmander med universitetsutbildade föräldrar vid båda undersökningstillfällena haft en mer positiv attityd än deltagare som inte haft detta. Däremot ökar det som förklarande effekt från 12 procent att föräldrarnas utbildningsnivå påverkar ungdomens attityd till 20.

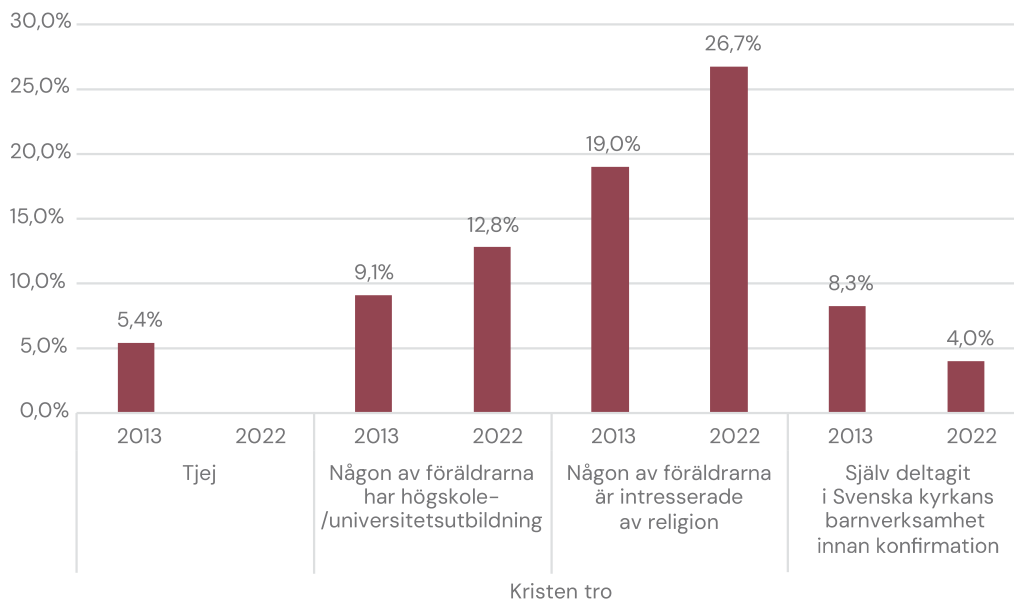
Betydelsen av att ha haft kontakt med Svenska kyrkan genom att delta i kyrkans barnverksamhet spelar fortsatt en viss roll för den positiva attityden hos konfirmanderna, men minskar över tid. Minskningen sker trots att andelen som varit deltagare i barnverksamheten redan innan konfirmationstiden är lika stor 2013 som 2022. Även om det är färre barn som numera deltar i Svenska kyrkans barnverksamhet⁴⁰, återspeglar detta sig inte bland konfirmanderna. En lika stor andel av dem, 44 procent, angav i såväl 2013 som i 2022 års undersökningar att de deltagit i kyrkans barnverksamhet innan sin konfirmationstid. Barnverksamhetens minskade betydelse kan istället förklaras av att konfirmanderna som växt upp i kyrkan i större utsträckning än tidigare har universitetsutbildade föräldrar. Det skulle förklara ökningen av föräldrarnas utbildningsbakgrund som förklarande faktor, samtidigt som barnverksamhetens betydelse som första vägen in i kyrkans värld för konfirmander som inte har föräldrar med högre utbildning och/eller religiöst intresse minskar. Att det minskar beror då på att antalet barn som deltar i barnverksamheten har föräldrar utan högre utbildning blir färre, medan barn med den bakgrunden blir fler.

När blicken vänds mot konfirmandernas attityd gentemot den kristna tron noteras motsvarande förflyttningar som i deras attityder till Svenska kyrkan, om än med vissa skillnader. Likheter återfinns i att det inte heller kring attityden till den kristna tron numera finns några skillnader mellan tjejer och killar i konfirmandgrupperna. Också betydelsen av deltagande i barnverksamheten som en kompensande kontaktyta minskar som förklaringsfaktor. Föräldrarnas utbildningsnivå respektive intresse för religion har fått en större förklarande effekt för konfirmandernas attityd till kristen tro än vad det har för deras inställning till Svenska kyrkan. Mer konkret innebär det att de konfirmander som har en positiv attityd till Svenska kyrkan men inte den kristna tron, i större utsträckning än övriga, är barn till föräldrar med universitetsutbildning, men där föräldrarna inte nödvändigtvis är intresserade av religion. Konfirmanderna som har en positiv attityd till såväl Svenska kyrkan, som den kristna tron kommer i stället oftare

40 Fransson, Bromander & von Essen 2022, s. 44.

från hem där föräldrarna både har en universitetsutbildning och är intresserade av religion. Det ökade isärdragandet mellan Svenska kyrkan och den kristna tron hos konfirmanderna som tidigare diskuterats, drivs därigenom av att en större andel konfirmander har universitetsutbildade föräldrar, samtidigt som en lägre andel av dessa föräldrar är intresserade av religion, vilket också formar deras barn.

Figur 8. Genomsnittlig marginaleffekt kring vad som förklarar positiv inställning till den kristna tron, (GME) hos konfirmander i slutet av konfirmationstiden

Källa: Det europeiska konfirmationsprojektet 2013 och 2022. Den genomsnittliga marginaleffekten är beräknad på regressionsanalyserna i tabell 3, Bilaga 1 som finns sist i det här kapitlet.

Sammanfattning

Är konfirmationstiden betydelsefull för formandet av människors långsiktiga inställning till Svenska kyrkan och den kristna tron? Svaret blir ”det beror på”. Den tidigare forskningen visar att många unga vuxna lämnar kyrkan eller minskar sitt församlingsengagemang några år efter konfirmationen. Konfirmationstidens betydelse blir då definitionsmässigt kortsiktig snarare än beständig. Dock har den tidigare forskningen inte förhållit sig till den ökade andelen av Sveriges befolkning som inte alls konfirmerat sig. Även om materialet i den här artikeln bygger på tvärsnittsdata och inte följer individer över tid, kan det givet den begränsningen ändå gå att resonera kring bestående attityder hos konfirmerade i vuxen ålder.

Minskar den positiva betydelsen av konfirmationstiden över tid? Det beror på vilken grupp de tidigare konfirmanderna i den vuxna befolkningen jämförs med. Om de som någon gång konfirmerat sig i Svenska kyrkan jämförs med ungdomar som nyligen konfirmerat sig, så blir svaret ett villkorat ja. Ungdomar som är i slutet av sin

konfirmationstid har en mer positiv attityd till Svenska kyrkan än den konfirmerade vuxna befolkningen. Det är också mer än dubbelt så vanligt att konfirmander anger att de tror på Gud än de tidigare konfirmanderna. Jämförs de tidigare konfirmanderna istället med den vuxna befolkningen som inte konfirmerat sig alls, har de likväl en mer positiv inställning till Svenska kyrkan. Framförallt blir betydelsen av att ha konfirmerat sig som störst inom gruppen unga vuxna som annars pekats ut som mer benägna att lämna kyrkan. Även om tron på Gud inte skiljer sig åt, är det tydligt att de tidigare konfirmanderna i vuxen ålder ändå har vad som kan tolkas som en mer immanent gudsuppfattning snarare än ingen tro alls. Då blir svaret på styckets inledande fråga om konfirmationens långsiktiga betydelse försvinner i vuxen ålder ett villkorat nej.

Ur vissa perspektiv är det snarare så att konfirmanders och tidigare konfirmanders attityder blir mer lika varandra. Ett exempel är minskningen av de historiskt tydliga könsskillnaderna mellan män och kvinnor gällande attityden till Svenska kyrkan. Att konfirmerade män och killar närmar sig tjejernas och kvinnornas mer positiva attityd beror inte nödvändigtvis på att det pågår en attitydförskjutning bland killar och män i samhället. Snarare beror de minskade skillnaderna på att killar som deltar i konfirmationsverksamheten redan vid anmälningstillfället har en mer positiv inställning till Svenska kyrkan än vad killar haft tidigare. När de traditionsbärande motiven att konfirmera sig minskar till förmån för andra motiv, är det mer vanligt att det är killarna som väljer att inte konfirmerar sig. Det ökar glappet mellan konfirmander och tidigare konfirmerade män å ena sidan, samt tonåringar och vuxna män som valt att inte konfirmera sig å andra sidan. Därmed minskar konfirmationstidens betydelse i sig självt eftersom relation till kyrkan bland huvudsakligen killar avgörs av faktorer som verkat redan innan anmälningstillfället till konfirmationen. En fråga vidare för Svenska kyrkan att ta ställning till är hur den mer positiva grundinställningen till kyrkan och tron som här har identifierats hos de nykonfirmerade killarna kan tas till vara. Detta mot bakgrund av att mäns ointresse för kyrka och religion lyfts fram som ett växande problem.⁴¹

Klasskyrkans framväxt och avslutande diskussion

På samma gång stärks betydelsen av föräldrarnas utbildningsnivå för att förklara och identifiera vilka konfirmander det är som har en positiv attityd till Svenska kyrkan. Klasskyrkans framväxt tar sig uttryck i att det exempelvis blir mer vanligt att konfirmanderna har en förälder med någon form av högre utbildning jämfört med ungdomar som inte konfirmerar sig.⁴² Detta gäller även förståelsen av vilka konfirmander som har en positiv inställning till kyrkan. Effekten av att som konfirmand ha minst en förälder som studerat på universitet blir

41 Se ex. <https://www.kyrkanstidning.se/teologi/prasten-jorgen-magnusson-bjod-mannen-ti-samtal-ingen-dok-upp>, besökt 2024-05-30; <https://www.pewresearch.org/religion/2016/03/22/the-gendergap-in-religion-around-the-world/>, besökt 2024-05-30.

42 Fransson & Ganebo Skantz 2023.

större mellan 2013 och 2022 för huruvida tonåringen i slutet av sin konfirmationstid har en positiv inställning till Svenska kyrkan eller ej. Liknande tendenser gällande egna erfarenheter av högre studier finns även hos de tidigare konfirmanderna i den vuxna befolkningen. Konfirmationstiden i sig självt har därmed ingen nämnbar betydelse för forrådet av attityden till Svenska kyrkan 2022 givet den här artikelns resultat.

Är det då möjligt att ”kompensera” för de här större trenderna vad gäller bakgrundsfaktorer senare i livet hos konfirmander och den vuxna befolkningen? Här blir relationen mellan individen och kyrkan som mötesplats aktuell att diskutera. Kompenseringen i form av att som liten ha deltagit i kyrkans barnverksamhet har visserligen fortfarande en positiv bidragande effekt för forrådet av attityder oberoende av konfirmandernas socioekonomiska bakgrund. Dock minskar barnverksamhetens betydelse mellan 2013 och 2022. Nedgången förklaras av konfirmander som deltog i kyrkans verksamhet som små, även de i större utsträckning har universitetsutbildade föräldrar. Därigenom blir utbildningsnivån en viktigare förklarande faktor än barnverksamheten i sig självt. För den vuxna befolkningen är någon form av kontakt med Svenska kyrkan under det senaste året den främsta förklarande faktorn till att ha en positiv inställning till samfundet. Även om den här typen av kontakt är särskilt viktig för de som konfirmerats, om än minskande över tid, har kontakten också en kompenserande effekt för de som inte konfirmerat sig.

I diskussioner kring medlemmars utträde, pekas den personliga relevansen för ett fortsatt medlemskap i Svenska kyrkan ut som betydelsefull tillsammans med intresset för tro, religion och andlighet. I den kontexten blir det relevant att lyfta in frågan om konfirmationstidens mer långsiktiga betydelse. Att vara positivt inställd till kyrkan och formulera någon form av gudsuppfattning torde innebära att tidigare konfirmander blir mindre utträdesbenägna i vuxen ålder. Detta behöver dock speglas mot att rekryteringsbasen för de som numera deltar i konfirmationsverksamheten skiljer sig alltmer från den genomsnittliga 15-åringen i Sverige. I takt med att färre i vuxna befolkningen har konfirmerat sig, antas tidigare konfirmander och nuvarande konfirmander bli mer lika varandra i sina attityder. Det som tidigare tillmäts vara ”effekten” av konfirmationstiden blir således mindre viktig eftersom forrådet av attityder sker innan konfirmationstiden snarare än efter. Närmandet i fråga om attityder finns det redan spår av i den här artikeln vad gäller konfirmerade killar och män. Även om konfirmandtalen vänder uppåt ställs frågor utifrån det här kapitlets slutsatser om hur kyrkan likväl når människor i alla åldrar och ur alla samhällsklasser på sin spets.

Referenser

- Ammerman, N. (2014). *Sacred Stories, Spiritual Tribes: Finding Religion in Everyday Life*. New York: Oxford University Press
- Babajan, T. & Jonsson, P. (2021). *Leaving a Folk Church: Patterns of Disaffiliation from the Church of Sweden*. *Nordic Journal of Religion and Society*. Vol 34:1.
- Bengtson, V. & Johnson, M. (2016). Religion, belief and spirituality in old age: How they change. I Johnson, M. & Walker, J. (2016). *Spiritual dimensions of ageing*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Beyer, P. (1994) *Religion and Globalization*. London: Sage
- Bromander, J. & Jonsson, P. (2018). Medlemmar i rörelse – en studie av förändringar i Svenska kyrkans medlemskår. Uppsala: Svenska kyrkan.
- Fransson, S. & Ganebo Skantz, J. (2023). Trender i Svenska kyrkans konfirmandverksamhet. I Fransson, S (red) *Konfirmation i förändringens tid – en rapport om konfirmander och ledare 2007-2022*. Åtta45: Uppsala.
- Fransson, S. (2023). Tradition, eget val eller vänner? – ungas förändrade motiv och förväntningar?. I Fransson, S (red) *Konfirmation i förändringens tid – en rapport om konfirmander och ledare 2007-2022*. Åtta45: Uppsala.
- Fransson, S., Bromander, J. & von Essen, J. (2022). Av fri vilja på fri tid – Ideellt arbete i Svenska kyrkans barn- och ungdomsverksamhet på 2020-talet. Uppsala: Svenska kyrkan.
- Ganebo Skantz, J. (2019). Vuxen- och konfirmanddop – kyrkliga handlingar mot strömmen. I Sandberg, A. (red). *Nyckeln till Svenska kyrkan – en skrift om organisation, verksamhet och ekonomi 2019*. Uppsala: Svenska kyrkan. Fransson & Ganebo Skantz 2023, s. 28
- Ilf, W. (2024). Development of participation rates. I Ilg, W., Hees, M., Hellas, E., Rystad, L.S., Schlag, T. & Simojoki, H. (red). *Developing Confirmation Work in Europe. Empirical Findings and Perspectives for Post-Pandemic Times. The Third International Study*. Researching and Developing Confirmation Work, volume 14. Gütersloh: Gütersloher Verlagshaus.
- Ilg, W., Hees, M., Hellas, E., Rystad, L.S., Schlag, T. & Simojoki, H. (2024). *Developing Confirmation Work in Europe. Empirical Findings and Perspectives for Post-Pandemic Times. The Third International Study*. Researching and Developing Confirmation Work, volume 14. Gütersloh: Gütersloher Verlagshaus.

Ilg, W., Pohlers, M., Santiago, A. G. & Schweitzer, F. (2018). *Jung - evangelisch - engagiert: Langzeiteffekte der Konfirmandenarbeit und Übergänge in ehrenamtliches Engagement: empirische Studien im biografischen Horizont*. München: Gütersloher Verlagshaus.

Josefsson, U. & Svensson, J. (2022). Should I stay or Should I go? – Analys av unga vuxnas erfarenheter av tonårstiden i frikyrkan. I Josefsson, U., Wahlström, M. & Wenell, F. (red). *Kristen tro på glid? – Tron hos unga vuxna i svensk frikyrklighet. Forskningsrapporter från Institutet för Pentakostala studier nr 10*.

Luhmann, N. (1982). *The Differentiation of Society*. New York: Colombia University Press.

MUCF (2019). *Unga med attityd – Hälsa, Fritid och Framtid*. Växjö: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor.

Niemelä, K. (2015). 'No longer Believing in Belonging': A Longitudinal Study of Finnish Generation Y from Confirmation Experience to Church-Leaving". *Social Compass* 62:2

Plank, K. Lundgren, L. & Egnell, H. (2023). Meditation and Other New Spiritual Practices in the Church of Sweden. I Enstedt, D. & Plank, K. (red). *Eastern Practices and Nordic Bodies. Lived religion, Spirituality and Healing in the Nordic Countries*. New York: Springer

Saxegaard, F. (2019). Den fantastiske jobben som ikke frister. Kirkeaktive ungdommers ambivalente forhold till kirkelige profesjoner. *Tidsskrift for Praktisk Teologi*. Vol 36:1.

Tervo-Niemelä, K. (2019). What Happens After Volunteering? 10-Year Longitudinal Research on Young Volunteers in Finland. I Schweitzer, F., Ilg, W. & Schreiner, P. (red). *Researching Non-Formal Religious Education in Europe*. Waxmann Verlag.

<https://www.kyrkanstidning.se/teologi/prasten-jorgen-magnusson-bjod-mannen-till-samtal-ingen-dok-upp>, Besökt 2024-05-30;

<https://www.pewresearch.org/religion/2016/03/22/the-gender-gap-in-religion-around-the-world/>, Besökt 2024-05-30

https://evl.fi/documents/1327140/121813553/seurakuntien-empatia_tunnettuuskysely_2023.pdf, Nedladdat 2024-05-30

Bilaga 1

Tabell 1. Befolkningens positiva inställning till Svenska kyrkan, logistisk regression (odds ratio)

	Konfirmerade i SvK 2022	Ej konfirmerade i SvK 2022	Konfirmerade i SvK 2013	Ej konfirmerade i SvK 2013
Kvinna	1,329*** (0.100)	1,784*** (0.223)	1,520*** (0.002)	1,340*** (0.174)
Ålder				
20-29 år	1,642*** (0.225)	1,067 (0.264)	0,766*** (0.104)	0,693** (0.151)
30-39 år	1,239** (0.156)	1,201 (0.302)	0,598*** (0.081)	0,833 (0.191)
40-49 år	1,172 (0.144)	1,760*** (0.454)	0,814** (0.100)	1,039 (0.239)
50-59 år	1,046 (0.122)	1,502 (0.394)	0,767*** (0.090)	1,182 (0.285)
60-69 år	0,880 (0.100)	1,266 (0.371)	0,777*** (0.079)	1,382 (0.344)
Påbörjat högskole- universitetsstudier	1,283 (0.100)	1,313*** (0.169)	1,102 (0.079)	1,239 (0.163)
Haft kontakt minst en gång med SvK under det senaste året	2,960*** (0.328)	2,656*** (0.396)	4,712*** (0.606)	3,362*** (0.600)
Intercept	0,243 (0.033)	0,119 (0.030)	0,251 (0.038)	0,164 (0.039)
Pseudo r2	0,04	0,06	0,528	0,056
N	3031	1275	3389	1166

Sign. ***p<0.01 **p<0.05 *p<0.1. Robusta standardfel inom parantes. Ålderskategorierna 16-19 år samt 70 + återfinns i interceptet.

Tabell 2. Konfirmanders positiva inställning till Svenska kyrkan, logistisk regression (odds ratio)

	Konfirmander i Svenska kyrkan, slutet av konfirmationstiden 2013	Konfirmander i Svenska kyrkan, slutet av konfirmationstiden 2022
Tjej	1.456** (0.295)	0.941 (0.228)
Minst en av föräldrarna har högskole- eller universitetsutbildning	0.710*** (0.246)	2.479*** (0.659)
Minst en av föräldrarna är intresserade av religion	1.652* (0.171)	1.733** (0.417)
Deltagit i Svenska kyrkans barnverksamhet innan konfirmationstiden	1.415** (0.283)	1.212* (0.292)
Intercept	1.269 (0.321)	0.708 (0.207)
Pseudo r2	0.05	0.07
N	442	341

Sign. ***p<0.01 **p<0.05 *p<0.1. Robusta standardfel inom parantes

Tabell 3. Konfirmanders positiva inställning till kristen tro, logistisk regression (odds ratio)

	Konfirmander i Svenska kyrkan, slutet av konfirmationstiden 2013	Konfirmander i Svenska kyrkan, slutet av konfirmationstiden 2022
Tjej	1.165*** (0.041)	0.941 (0.228)
Minst en av föräldrarna har högskole- eller universitetsutbildning	(0.041)	0.739
Minst en av föräldrarna är intresserade av religion	(0.175)	1.733** (0.417)
Deltagit i Svenska kyrkans barnverksamhet innan konfirmationstiden	1.319***	1.212* (0.292)
Intercept	(0.015)	1.752**
Pseudo r2	(0.474)	0.07
N	1.295***	341

Sign. ***p<0.01 **p<0.05 *p<0.1. Robusta standardfel inom parantes